

תמש 2823-01-10

בפני כב' השופטת ד"ר ורדה בן שחר

התובע ל.פ.

באמצעות ב"כ עו"ד שפר

נגד

הנתבעת ט.פ.

באמצעות ב"כ עו"ד גרטל

מיני-רציו:

* ביהמ"ש הורה על ביטול סעיף בהסכם גירושין – בגדרו התחייב התובע לשלם לנתבעת 15% ממשכורתו למשך 10 שנים בגין המוניטין שצבר בעקבות הליכתה אחריו 10 שנים מארץ לארץ לצורך קידומו המקצועי – כשנתיים לאחר שהצדדים נהגו על-פיו וכשלוש וחצי שנים לאחר אישורו. ביהמ"ש התרשם כי נושא המוניטין כלל לא נבדק ע"י עו"ד שערכה את ההסכם וכי זו תפסה ואף הציגה את הדברים לצדדים כסוג של "מזונות משקמים" וזו כמובן איננה המטרה של רכיב המוניטין במסגרת איזון המשאבים. במקרה זה יש ליתן משמעות יתר להתקשרות של התובע בהסכם בשל אותה הטעיה, במיוחד בשל המצוקה הנפשית שבה היה נתון לנוכח חשיפת נטיותיו המיניות בפני משפחה ומכרים, ע"י הנתבעת.

* משפחה – הסכם גירושין – ביטול

* חוזים – ביטול – חלקי

* חוזים – ביטול – עילות ביטול

* חוזים – הטעיה – קיומה

* חוזים – הטעיה – יסודותיה

תביעה לביטול סעיף בהסכם הגירושין שנכרת בין הצדדים, שלוש וחצי שנים לאחר אישורו, בטענות של עושה הטעיה. במסגרת הסעיף, התחייב התובע לשלם לנתבעת 15% ממשכורתו למשך 10 שנים בגין המוניטין שצבר בעקבות הליכתה אחריו במשך כעשר שנים מארץ לארץ לצורך קידומו המקצועי. יצוין כי משך שנתיים ושלושה חודשים (עד חודש אוקטובר 2009) מילא התובע את חלקו בהסכם. משחדל לשלם הגישה נגדו הנתבעת תביעה לפי פקודת ביזיון ביהמ"ש וכפועל יוצא הוגשה תביעה זו. לטענת התובע, הנתבעת ניצלה מצוקה נפשית של התובע בעת כריתת ההסכם לאחר שחשפה בפני משפחתו וקולגות סוד ששמר בדבר היותו הומוסקסואל (עובדה שהייתה ידועה לנתבעת עוד בטרם הנישואין), וכן הטעתה אותו לחשוב שבעל ישראל מחויב להעביר לגרושתו אחוזים ממשכורתו וזאת בשל המוניטין שצבר. ומכל מקום יש לו טענות לגבי עצם צבירת נכסי הקריירה.

ביהמ"ש לענייני משפחה קיבל את התביעה מהטעמים הבאים:

הגישה בפסיקה היא שהסכם גירושין הוא הסכם המבוסס על התחייבויות שלובות כך שבדרך כלל לא ניתן לנתק ביניהן ולקיים רק חלקים ממנו (הלכת מנשה). במקרה זה נושא המוניטין שבסעיף 36 איננו שלוב בהתחייבויות נוספות שנטלו על עצמם הצדדים במסגרת ההסכם; הילכת מנשה אומצה ע"י בהמ"ש הן כאשר הבקשה לביטול ההסכם נבעה מהפרתו והן כאשר נבעה מפגמים בכריתתו. עם זאת, נפסק, כי ניתן לבטל הסכם גירושין על כל התניותיו, גם אם ביצוע עיקרו, הצדדים התגרשו ולמרות הקושי ב"השבה הדידית" אך זאת במקרים חריגים כאשר נפלו פגמים חמורים ברצונו של אחד המתקשרים בהסכם אשר עיקרם פגיעה ברצונו החופשי של אחד הצדדים המתקשר בהסכם.

הלכה פסוקה היא, כי חתימה על חוזה מבטאת את הבנתו והסכמתו של החותם והוא מוחזק כמי שמכיר את תוכנו. לפיכך, לא יישמע אדם בטענה, שלא ידע על מה הוא חתם, ולא הבין את תוכן ההסכם ואת התנאים בהם התחייב. עוד נקבע כי לא תעמוד לתובע ביטול הסכם הטענה כי חתם על ההסכם תוך הסתמכות על עצה שקיבל מפרקליט או יועץ אלא אם אכן הוטעה לגבי אותו מידע. ואולם, קיימים חריגים לכלל זה, וזאת בהתקיים שני תנאים: ראשית כאשר נעדר לחלוטין יסוד ההסכמה, כגון במקרה שהעסקה אותה נועד המסמך ליצור, היא שונה באופן בסיסי מבחינת מהותה או מבחינת סוגה מהעסקה אשר החותם נתכוון אליה, ובמקרה שנשלל לחלוטין רצונו של האדם שנית, כאשר הצד שהוטעה לא נהג מתוך רשלנות. נטל השכנוע בדבר שלילת גמירות הדעת מוטל על שכמו של התובע והוא נטל כבד מאוד.

במקרה דנן, אין לביהמ"ש ספק שהתובע היה נתון במצוקה נפשית קשה שנבעה לא רק מעצם החשיפה של הסוד ששמר שנים ארוכות מהקרובים ביותר אליו, אלא גם מהאיום שהופעל עליו בכך שהדברים יחשפו במקומות עבודתו ומהחשש שיפגעו במעמדו המוערך כפרופסור ל..... יחד עם זאת, ביהמ"ש איננו סבור כי עומדת לתובע עילת העושה. שכן ביהמ"ש אינו סבור שהוא נוצל על ידי הנתבעת לחתום על הסעיף בשל מצבו הנפשי. אלא כי השנים הוטעו ע"י עו"ד שערכה את ההסכם.

על מנת שתתקיים עילת הטעיה לפי סעיף 15 לחוק החוזים צריך שיתקיימו ארבעה יסודות: קיומו של חוזה, קיומה של טעות, קיומה של הטעיה מטעם צד לחוזה או אחר מטעמו וקשר סיבתי כפול- בין ההטעיה לטעות ובין הטעות להתקשרות בחוזה.

במקרה דנן, ביהמ"ש התרשם כי נושא המוניטין כלל לא נבדק אלא עלה על ידי עו"ד שערכה את ההסכם, משום שזו הייתה "סוגיה משפטית חדשה" והסעיף נקבע לאור עזיבת הצדדים את הארץ ללימודים בחו"ל ותואר הדוקטורט לו זכה התובע. נראה שעו"ד תפסה ואף הציגה את הדברים לתובע – ואף לנתבעת – כסוג של "מזונות משקמים". זו כמובן איננה המטרה של רכיב המוניטין במסגרת איוון המשאבים. בודאי בנסיבות תיק זה המצביעות שהשניים התפתחו במקביל והרוויחו שכן דומה אף כי כישוריו של התובע והתחום שבחר לעסוק בו הביאו אותו להישגים גדולים משל הנתבעת. אין ספק שיש בכך הטעיה וכי עקב אותה טעות שהיא פועל יוצא של אותה הטעיה, התקשר התובע בהסכם ובכלל זה בסעיף 36 שלו. במקרה זה יש ליתן משמעות יתר להתקשרות של התובע בהסכם בשל אותה הטעיה, במיוחד בשל המצוקה הנפשית שבה היה נתון.

לפיכך, התביעה מתקבלת וסעיף 36 להסכם מבוטל לנוכח קיומה של עילת הטעיה. יחד עם זאת אין מקום להשיב לתובע את הכספים שכבר שילם לנתבעת בעיקר בשל השיהוי בהגשת התביעה ממועד אישור ההסכם ולמצער מיום שהחל לשלם על פי אותו סעיף לאחר אותה שנת חיים משותפת במיניסוטה. הביטול הוא ממועד הגשת התביעה.

פסק דין

זוהי תביעה לביטול ס' 36 בהסכם הגירושין שנכרת בין הצדדים בטענות של עושק והטעיה.

העובדות הנדרשות לעניין :

1. התובע והנתבעת הכירו בישראל בהיותם סטודנטים. התובע למד ... ועם סיום התואר התקבל לאוניברסיטת שיקגו להמשך לימודים לדוקטורט. הנתבעת למדה לשון ואומנות.
2. ב- 10.8.95 נישאו השניים בנישואים אזרחיים בקפריסין. מנישואים אלו נולדה בתם שהיא כיום כבת 10 שנים.
3. לאחר הנישואים החליטו השניים לנסוע יחד להמשך לימודים בשיקגו. בעוד התובע המשיך את לימודי ה-..., הנתבעת למדה לתואר שני ושלישי של שפות שמיות השוואתיות.
4. במהלך שנת 1999 קיבל התובע מלגת לימודים באוניברסיטה באנקרה שבתורכיה ללמד ולכתב את עבודת הדוקטורט. הנתבעת לימדה עברית. בשנת 2001 עזבו השניים את אוניברסיטת אנקרה ועברו לאוניברסיטת איסטנבול בעקבות מלגה בסך \$45,000 שקיבל התובע. הנתבעת לימדה עברית גם באוניברסיטה זו .
5. בשנת 2003 הם נפרדו. התובעת עזבה עם בתם לארה"ב. הם שבו לחיות יחד בשנת 2005 ובתקופת קיץ 2006 שבו לתורכיה. שם פרץ משבר בעקבותיו החליטו להיפרד. הם נסעו ארצה כדי להתגרש ולערוך את הסכם הגירושין. תחילה נסעה הנתבעת והתובע הגיע זמן קצר אחריה.
6. ב-27.7.06 חתמו הצדדים על הסכם הגירושין נשוא תביעה זו ושנה לאחר מכן התגרשו ההסכם נערך באמצעות עו"ד ג. מ: "ארגון משפחה חדשה" ואושר על ידי כב' השופטת קיציס מבית המשפט לענייני משפחה בראשל"צ.

טענות התובע :

7. בשנת 2003 הם החליטו להיפרד. הפרידה הייתה פרי יוזמת הנתבעת אשר ניהלה רומן עם סטודנט מוסלמי עליו נודע לו רק שנתיים מאוחר יותר. הנתבעת החליטה לעזוב עם בתם הקטינה לושינגטון, שם לטענתו התקבלה ללימודי רפואה.
8. בשנת 2005 הציעו לו עבודה במיניסוטה שבארה"ב. הואיל והיה עדיין נשוי ניתנה לנתבעת אפשרות לעבוד באוניברסיטה כמורה לעברית והיא החליטה לעבור להתגורר איתו שם. רק אז גילה את הקשר שלה עם אותו בחור מוסלמי. במשך כל אותו זמן השתמשה הנתבעת בכספי ירושה שלו למימון אותו מאהב.

9. לאחר שנודע לו על הקשר הזוגי של הנתבעת עם אותו אדם השתנה יחסה כלפיו. היא החלה להפיץ שמועות על העדפותיו המיניות ההומוסקסואליות, עליהן ידעה בטרם נישאו והדבר לא הפריע לה להינשא לו. אף כי העניין לא היה ידוע לסביבתו ולמשפחתו היא הפיצה את הידיעה בקרב קולגות במקום עבודתו, אצל חברים ובני משפחה לרבות אמו המבוגרת. היא הוסיפה ואיימה עליו שלא יראה יותר את בתו. כתוצאה מאותה חשיפה מינית ואיומים נגרר אחריה ארצה כדי לחתום על הסכם הגירושין.
10. שבוע לפני החתימה על ההסכם, שבה הנתבעת ארצה לתכנן את הפרידה. היא פנתה ל"ארגון משפחה חדשה" אשר ניסח את הסכם הגירושין. ביום אישור ההסכם התובע הגיע למשרדי הארגון ושם ראה לראשונה את ההסכם, עליו חתם מבלי לבדוק את הפרטים לאשורם. לא ניתנה לו שהות להתלבט משום שהנתבעת האיצה בו לחתום. הוא הוטעה לחשוב שבעל בישראל מחויב להעביר לגרושתו אחוזים ממשכורתו וזאת בשל המוניטין שצבר ולאור זאת חתם על סעיף 36 שבהסכם.
11. עו"ד ג. שערכה איתם את ההסכם לא הייתה ערה למצוקה שלו, היא לא אפשרה לו לספר לה על העבר שלו אך ציינה בתרשומותיה "שלא הייתה שם הרמוניה". גם כב' השופטת קיציס שאישרה את ההסכם לא זיהתה את המצוקה שבה היה נתון אף כי לא ניתן לדרוש ממנה זאת "הזעקה שלו הייתה פנימית ודוממת" מי שידעה לזהות את המצוקה שלו זו הנתבעת שאף כתבה על כך במייל לאמו.
12. המחויבות שנטל על עצמו לשלם 15% ממשכורתו למשך 10 שנים כתשלום עבור נכסי קריירה, זוהי טעות שנובעת מכך שהוטעה. נכסי הקריירה שלו אינם נכסים מניבים. הנתבעת הרוויחה בארה"ב יותר ממנו. היא צברה מוניטין כמורה לעברית. במהלך נישואיהם היא פיתחה עצמה. לפיכך מדובר בהסכם מקפח שנחתם עקב עושק הטעיה ומצוקה נפשית.
13. בניגוד לטענתה זמן רב בטרם הגישה את תביעתה על פי [פקודת בזיון בית משפט](#) בשל הפסקת התשלום לפי סעיף 36, ידעה הנתבעת כי בכוונתו להגיש בקשה לביטול ההסכם. אין לקבל את טענת הנתבעת כי עבר זמן בלתי סביר עד לתביעה לביטול ההסכם שכן מהנסיבות ניתן ללמוד שהשניים חזרו להתגורר ביחד עד שנת 2007. היא המשיכה לאיים עליו במיילים בקשר לקשריו המיניים גם לאחר אישור ההסכם. רק לאחר שהתחזק פנה לתבוע את ביטול ההסכם.

טענות הנתבעת:

14. גיבוש ההסכם נעשה על ידי שני הצדדים במשותף. שניהם יחד השתתפו בפגישות משותפות אצל עו"ד ג. ההסכם גובש מתוך הסכמה לאחר שכל אחד כתב את הערותיו ותיקן את תיקונו.

15. בהסכם נקבע שבמהלך 10 שנים ישלם התובע לנתבעת תשלומים חודשיים בגין המוניטין שצבר בעקבות הליכתה אחריו במשך כעשר שנים מארץ לארץ לצורך קידומו המקצועי.
16. משך שנתיים ושלושה חודשים (עד חודש אוקטובר 2009) מילא התובע את חלקו בהסכם ושילם לה סך של \$560 לחודש. מאותו מועד חדל לשלם וסרב לקיים את ההסכם. ב-12.12.2009 הגישה נגדו תביעה לפי פקודת ביזיון בית המשפט וכפועל יוצא הוגשה תביעה זו, שלוש וחצי שנים לאחר מתן פסק הדין שאישר את הסכם הגירושין.
17. סעיף 36 משקף את המוניטין שצבר בעוד היא נסעה בעקבותיו לשיקגו שם התגוררו 4 שנים עד שקיבל תואר דוקטור לפילוסופיה. היא השלימה תואר שני בבלשנות. בהיותה בהריון ולמרות הקשיים הם עקרו לצורך קידומו לאנקרה שבתורכיה ולאחר מכן לאיסטנבול למשך 3.5 שנים. כל שנות הנישואין הוא הקדיש עצמו למחקר בעוד היא מנהלת את חיי המשפחה. לאחר אותה תקופה הם נפרדו לפרק זמן. היא נסעה עם הבת לוושינגטון כדי ללמוד אך הלימודים בסופו של דבר לא יצאו לפועל.
18. היא מכחישה את הקשר שלה עם המאהב המוסלמי ומימונו וטוענת שלו היה מאהב טורקי אותו מימן מהכספים המשותפים. כשחזרו יחד למיניסוטה שבארה"ב עדיין לא ידעה על קיומו של אותו מאהב טורקי. הדבר נודע לה רק בקיץ 2006 כשהגיעו לביקור בתורכיה, גילתה שהוא מנהל מאחורי גבה מערכת יחסים רבת שנים עם אותו מאהב טורקי. בעקבות אותו מידע החליטו בצוותא לחזור לישראל, לערוך הסכם גירושין ופנו לארגון "משפחה חדשה" שייצג את שניהם וערך ביחד איתם את ההסכם.
19. סכום הפיצוי עבור המוניטין שנקבע בהסכם הוא סכום סביר ומהווה 15% מהכנסת התובע. מעיון בהסכם ניתן להבין שהוא נערך במשותף: לפיו שניהם החליטו לחזור ביחד לארה"ב. נקבעה משמורת משותפת. כשהתובע היה מגיע לארץ לאחר שהתגרשו הוא היה מתגורר בבית הוריה.
20. התובע פרופסור ל... מומחה בתחומו. משכורתו גדלה מדי שנה. הוא מקבל הטבות וזכויות סוציאליות בעוד מצבה שלה איננו טוב ומאז חזרתה ארצה היא לומדת ומתגוררת בבית הוריה.
21. על התובע היה לבקש את ביטול ההסכם בתוך זמן סביר, לאחר שנודעה לו עילת הביטול וזאת לא עשה. אם רצה לבקש לבטל הסכם לאחר גירושין היה עליו להציג טעמים כבדי משקל לביטול וזאת לא עשה. הוא לא הוכיח כי מתקיימת עילת העושה ולא עילת הטעיה שכן אם לטענתו בעת עריכת ההסכם היה נטול שיקוי"ד מדוע מבקש לבטל רק סעיף אחד בהסכם. לא בכדי הוא מבקש לבטל רק אותו משום ששאר הסעיפים מתאימים לו משום שחלקים רחבים בהסכם מוטים לטובתו.

דין**ביטול הסכם גירושין****מצוקה נפשית של התובע בעת כריתת ההסכם**

בתביעה זו מבקש התובע לבטל את ההסכם בשל פגמים שלטענתו פגעו בכריתתו. יש לחזור ולהדגיש שהבקשה היא לפסול **סעיף אחד בלבד** בהסכם ולא את ההסכם כולו. כמו כן שהצדדים נהגו על פי כל סעיפי ההסכם במשך שנתיים ורק לאחר מכן החליט התובע שלא לקיים את סעיף 36 להסכם בגינו תבע תביעה זו.

התובע הבהיר שהוא איננו מבקש לבטל את כל ההסכם משום שרובו נוגע לבתם הקטינה של בני הזוג ובה איננו רוצה לפגוע. הוא לא רוצה "להחזיר דברים אחורה... אלא לתקן אי צדק שנעשה לו" בעניין המוניטין (עמ' 15 מול שורות 15 ואילך).

ההסכם נכרת ואושר על ידי בית המשפט בחודש יולי 2006.

כבר עתה אדגיש שהגישה בפסיקה היא שהסכם גירושין הוא הסכם המבוסס על התחייבויות שלובות כך שבדרך כלל לא ניתן לנתק ביניהן ולקיים רק חלקים ממנו ראה לעניין זה: **ע"א 105/83 מנשה נ' מנשה** [פורסם בנבו] פ"ד מיום 31.1.85 ור' אף **ע"מ (ת"א) 1191/02 ח.א נ' ח.מ.** [פורסם בנבו].

במקרה זה נושא המוניטין שבסעיף 36 איננו שלוב בהתחייבויות נוספות שנטלו על עצמם הצדדים במסגרת ההסכם.

הילכת **מנשה** אומצה ע"י בתיהמ"ש הן כאשר הבקשה לביטול ההסכם נבעה מהפרתו והן כאשר נבעה מפגמים בכריתתו **ע"מ (מחוזי ת"א) 1277/07 פלונית נ' פלוני** [פורסם בנבו] (פסק הדין מיום 18.8.2009 סעיף 40 לפסק הדין).

באותו פסק דין קבע בית המשפט כי על אף האמור בע"א **105/83 מנשה** [פורסם בנבו] ניתן לבטל הסכם גירושין על כל התניותיו, גם אם ביצוע עיקרו, הצדדים התגרשו ולמרות הקושי ב"השבה הדדית" אך זאת **במקרים חריגים** כאשר נפלו **פגמים חמורים** ברצונו של אחד המתקשרים בהסכם אשר עיקרם פגיעה ברצונו החופשי של אחד הצדדים המתקשר בהסכם.

במקרה שבפני טוען התובע, בין השאר, כי הוא הוטעה לחשוב שהחוק בישראל מחייב את הבעל לשלם עבור נכסי קריירה שצבר ולכן חתם על ההסכם. משכך הסכמתו לסעיף 36 שבהסכם נבעה מתוך טעות הנובעת מאותה הטעייה. מה גם שההסכם נחתם על ידו בתוך פרק זמן קצר בהיותו במצב של מצוקה גדולה. כפי שפורט לעיל יש לו טענות לגבי עצם צבירת נכסי הקריירה.

הלכה פסוקה היא, כי חתימה על חוזה מבטאת את הבנתו והסכמתו של החותם והוא מוחזק כמי שמכיר את תוכנו. לפיכך, לא יישמע אדם בטענה, שלא ידע על מה הוא חתם, ולא הבין את תוכן ההסכם ואת התנאים בהם התחייב **ע"א 1513/99 דטיאשוילי נ' בנק לאומי לישראל בע"מ, פ"ד נד (3) 591 (2000)**, סעיף 3 לפסק דינו של כב' השופט ריבלין).

עוד נקבע כי לא תעמוד לתובע ביטול הסכם הטענה כי חתם על ההסכם תוך הסתמכות על עצה שקיבל מפרקליט או יועץ אלא אם אכן הוטעה לגבי אותו מידע ראה: [ע"א 413/79 אדלר חברה לבניין בע"מ נ' מנצור פ"ד לד \(4\) 29](#), מול סעיף 7(ב) לפסק הדין) ראה במיוחד פסק דינו של כב' השופט זוסמן לפיו גם עיוור ואנאלפבית שחתם על הסכם לא ישמע בטענה מסוג זה אלא אם אכן טעה או הוטעה ([ע"א 467/64 שוויץ נ' סנדור, פ"ד יט \(2\) 113](#), סעיף 8 לפסק דינו של כב' השופט זוסמן).

ואולם, קיימים חריגים לכלל זה, וזאת בהתקיים שני תנאים: ראשית כאשר נעדר לחלוטין יסוד ההסכמה, כגון במקרה שהעסקה אותה נועד המסמך ליצור, היא שונה באופן בסיסי מבחינת מהותה או מבחינת סוגה מהעסקה אשר החותם נתכוון אליה, ובמקרה שנשלל לחלוטין רצונו של האדם שנית, כאשר הצד שהוטעה לא נהג מתוך רשלנות ([ע"א 8163/05 הדר חברה לביטוח בע"מ נ' פלונית](#), [פורסם בנבו] (פסק הדין מיום 6.8.07 מול סעיף 30 לפסק דינה של כב' השופטת ארבל). נטל השכנוע בדבר שלילת גמירות הדעת מוטל על שכמו של התובע והוא נטל כבד מאוד ([ע"א 1548/96 בנק איגוד לישראל בע"מ](#) שלעיל, סעיף 10 לפסק דינה של כב' השופטת דורנר; [ע"א 9538/06 סגל נ' בנק ירושלים לפיתוח ומשכנתאות בע"מ](#), [פורסם בנבו] (פסק הדין מיום 10.6.08 מול, סעיף 6 לפסק דינו של כב' השופט אלון).

[בע"מ 4977/07 פלוני נ' פלונית](#), [פורסם בנבו] פסק הדין מיום 16.8.07) לא התקבלו טענות תובע שביקש לבטל הסכם גירושין לאחר שבית המשפט הסביר לו את עיקרו ואישר שהוא הבין את תוכנו, התובע סרב למינוי אפוטרופוס לדין. אותו תובע היה מיוצג, הצדדים התגרשו והחל תהליך כינוס של בית הצדדים. בית המשפט ציין באותו מקרה שמחלת נפש קשה של אחד הצדדים יכולה להביא לבטלותו מכוח הדוקטרינה "לא נעשה דבר" אף כי באותו פסק דין לא התקבלה הטענה (ראה [ע"א 8163/05 הדר חברה לביטוח בע"מ נ' פלונית](#) (טרם פורסם, [פורסם בנבו], 6.8.07).

בענייננו טוען התובע שחשיפתו כהומוסקסואל על ידי הנתבעת בפני אמו, בתו, אחיו התאום ושכנים בתורכיה שהציעו להפנותו לרופא ולקולגות גרמו לו ללחץ נפשי והביאו אותו לחתום בתוך 5 ימים מאז החשיפה על ההסכם "בעיניים עיוורות" (עמ' 11 מול שורות 17 ואילך). התובע העיד שבעת אישור ההסכם בבית המשפט, לא ציין בפני כב' השופטת קיציס שאישרה את ההסכם שהוא נמצא בלחץ נפשי. הוא גם לא אמר את הדברים לעורכת הדין ג. שערכה את ההסכם אף כי אמר לעו"ד הדין ג.: "שהיא (הכוונה לנתבעת) הוציאה אותי מהארון. אמרתי את זה מהתחלה והיא לא רצתה להיכנס לסיפור הזה" (עמ' 12 מול שורות 10 ואילך, בעמ' 14 מול שורות 17 ואילך). מי שידעה לטענתו על מצבו הנפשי הקשה הייתה הנתבעת שחשפה במייל את העדפותיו המיניות בפני אמו ומסרה לה שהוא עומד להתאבד (עמ' 13 מול שורות 22 ואילך).

אכן צורפה על ידי הנתבעת אסופת כתבי דואר אלקטרוני- שנשלח באמצעות מחשב מהנתבעת לאמו של התובע ובחזרה.

מאותם מיילים ניתן ללמוד שבניגוד לטענת התובעת (בעמ' 27 לפרוטוקול) שהעידה כי דיברה על העדפותיו המיניות של התובע עם אמו בלבד ובדוחק הודתה שמסרה את המידע לחבר משותף, מההתכתבות האלקטרונית עולה כי סיפרה את הדברים לאנשים רבים אחרים לרבות אחיו התאום של התובע.

לא זו ואף זו, שמאותה התכתבות בדואר אלקטרוני ניתן ללמוד שהנתבעת התרשמה ממצב נפשי קשה של התובע ואף חששה שהוא עומד להתאבד (ראה התכתבות בדואר אלקטרוני). בחקירתה ניסתה להתכחש לדברים בטענה שהיא איננה סמכות רפואית וההתכתבויות שלה הן פרי תגובה אימפולסיבית שלה לקיום יחסי מין של התובע עם חבר בביתם (עמ' 27 מול שורה 9 ואילך). אני יכולה להבין לליבה של הנתבעת שחוותה בעצמה חוויה קשה אך אין לי ספק שלא בכדי התרשמה הנתבעת שמצבו הנפשי של בעלה קשה.

הנתבעת ידעה כל השנים ואף לפני הנישואין שהתובע הוא הומוסקסואל ולמרות זאת בחרה להינשא לו. אמנם היא ניסתה להתכחש לכך בעדותה בעמ' 26 לפרוטוקול מול שורות 26 ואילך, שם העידה שרק שנחשפה ליחסי המין שלו עם החבר נודע לה הדבר, דא עקא שבהודעת הדואר האלקטרוני שכתבה לאמו של התובע מסרה לאם שידעה על כך עוד לפני הנישואין והדבר לא הפריע לה להינשא לו ואף הייתה מעוניינת גם לאחר אותה חשיפה לשמר את קשר הנישואין. ללמדך, שהנתבעת במספר עובדות מהותיות לא דייקה בדבריה.

התובע העיד שכל השנים שמר את דבר היותו הומוסקסואל בסוד "אנחנו היינו בארון עמוק עמוק" (עמ' 17 מול שורה 26). למעשה אשתו הייתה היחידה שידעה על נטיותיו המיניות. הפרסום שעשתה לעובדה זו פגעה בו קשות. יכולתי להתרשם מהקושי הרגשי של התובע והכאב, כשהעיד על גילוי המידע לאחיו התאום (עמ' 11 מול שורות 19 ואילך). "אני הייתי חותם עד המוות שלי מהציאה מהארון. 10-15 אנשים בשבוע אחד. היא התקשרה באופן שיטתי ואמרה לאנשים שאני גיי, לאמא שלי, לבת שלי, לאח התאום שלי (בוכה) שזה אותו DNA שלא היה לו מושג. היא אמרה לאנשים בתורכיה שאנשים הציעו לי תרופות, שכנים שלנו. הציעו לי ללכת לרופא ולקחת תרופות. הייתי במצב שאין כמו בחיים שלי".

לעדות זאת של התובע חיזוק בהודעת דואר אלקטרוני שצרף התובע משנת 2009 לפיו כותבת הנתבעת כי אם לא ישלם לה את כספיה שהוא חב על פי ההסכם: "At this time I will tell..." ומצרפת רשימת מקומות עבודה של התובע להם תדווח על נטיותיו המיניות. רוצה לומר שאכן כטענתו חשפה אותו בפני בני משפחה קרובים, חברים ושכנים וכעת היא מתכוונת להרחיב את מעגל המיודעים.

אין לי ספק שהתובע היה נתון במצוקה קשה.

אמנם לא צורפה חוות דעת רפואית לגבי מידת המצוקה הנפשית בה היה נתון ובאיזו מידה יכולה הייתה להשפיע במועד כריתת ההסכם על גמירות דעתו אך אני סבורה שיש לתת משקל משמעותי לעובדה שהיה נתון במצוקה נפשית לא רק מעצם החשיפה של הסוד ששמר שנים ארוכות מהקרובים ביותר אליו, אלא גם מהאיום שהופעל עליו בכך שהדברים יחשפו במקומות עבודתו ומהחשש שיפגעו במעמדו המוערך כפרופסור ל....

פגמים בכריתת ההסכם עקב טעות

התובע הוסיף וטען שלמעשה התקשר בסעיף 36 שבהסכם עקב טעות הנובעת מהטעיה (סעיפים 14 ו-15 ל**חוק החוזים** [חלק כללי], התשל"ג-1973 (להלן: "חוק החוזים").

טעות, כמובנה בסעיף 14 שלעיל, פירושה מחשבה או אמונה של צד לחוזה אשר אינה תואמת את המציאות העובדתית, דהיינו: פער שנוצר בין המצב העובדתי או המשפטי, כפי שמדמה אותו המתקשר, לבין המצב לאשורו. (ג. שליו, "דיני חוזים - החלק הכללי, לקראת קודיפיקציה של המשפט האזרחי", דין הוצאה לאור בע"מ, תשס"ה-2005, עמ' 276-279). במקרה זה כפי שיפורט בהמשך, חלה החלופה שבסעיף 14(ב) לחוק החוזים.

על הטוען לבטלות החוזה מוטלת החובה להוכיח את יסודותיו המצטברים של הסעיף שהם: קיום חוזה, קשר סיבתי שצריך להתקיים באופן סובייקטיבי בין הטעות לבין ההתקשרות בחוזה, הטעות היא שצריכה להיות הגורם להתקשרות בחוזה. יסודיות הטעות נבחנת על פי מבחן אובייקטיבי לפיו ניתן להניח שלולא אירעה הטעות, הצד הטועה לא היה מתקשר בחוזה.

סעיף 15 לחוק החוזים קובע ש: "מי שהתקשר בחוזה עקב טעות שהיא תוצאת הטעיה שהטעהו הצד השני או אחר מטעמו, רשאי לבטל את החוזה; לעניין זה, "הטעיה"- לרבות אי גילויין של עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן".

ההטעיה יכולה להיות בצורת מעשה (הצהרה טרום חוזית כוזבת המבוטאת בכתב או בעל פה) או בצורת מחדל (אי גילוי עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן).

על מנת שתתקיים עילת ההטעיה לפי סעיף 15 לחוק החוזים צריך שיתקיימו ארבעה יסודות: קיומו של חוזה, קיומה של טעות, קיומה של הטעיה מטעם צד לחוזה או אחר מטעמו וקשר סיבתי כפול- בין ההטעיה לטעות ובין הטעות להתקשרות בחוזה ע"א 10745/06 אזולאי נ' המכללה האקדמית אורט ע"ש סינגלובסקי - פולק ת"א, [פורסם בבנו] (פסק הדין מיום 13.7.2003 מול סעיף 12 לפסק הדין).

סעיף 36 להסכם אותו מבקש התובע לבטל הוכתר על ידי עו"ד שערכה את ההסכם בכותרת "חלוקת מוניטין" נוסח כדלקמן:

"לאור העובדה כי חיי המשפחה הועתקו למשך קרוב לעשור מחוץ לישראל, לצורך השלמת לימודי דוקטורט של ל., מוסכם על ל. כי במשך 10 שנים מתום שנת המגורים בארה"ב, היינו החל מיוני 2007 (כולל) יעביר לידי ט. תשלומים חודשיים בשיעור של 15% מסך הכנסתו מעבודה".

במקרה זה טוען התובע שהוטעה על ידי עו"ד ג. "ממשפחה חדשה" (להלן: "עו"ד") שערכה את ההסכם לחשוב שמוטלת עליו חובה לשלם לנתבעת אחוז משכרו העתידי עבור רכיב של מוניטין. כך הוצגו בפניו הדברים.

מהעובדות שנפרסו בפני עולה כי הנתבעת הגיעה לישראל לפגישה אצל עו"ד מארגון "משפחה חדשה" במטרה שתערוך לצדדים הסכם גירושין. הפגישה איתה הייתה ביחידות בעוד שהפגישה עם התובע שהתקיימה מספר ימים לאחר מכן, כשהגיע לישראל התקיימה ביחד עם הנתבעת.

אף כי השניים מסרו לעו"ד ששניהם למדו בארץ ובחוו"ל, שניהם התפתחו במקביל מבחינה מקצועית ואף ששניהם מרוויחים שכר דומה (ראה עדות הנתבעת בעמ' 30 מול שורה 9 ואילך וכן בעמ' 26 מול שורה 5), סברה עו"ד שיש מקום להתייחס לעניין ה"מוניטין". על כך עמדה בעדותה כדלקמן:

"מכיוון שבאותה תקופה נושא המוניטין הייתה סוגיה משפטית חדשה וחמה יחסית שניתנו מס' פסקי דין בתקופה ההיא בהם שחילקו את הרכוש המשותף של בני זוג בעת גירושין התייחסו גם למוניטין של הצדדים" (עמ' 21 מול שורות 1 ואילך). כלומר עו"ד עוררה את סוגיית המוניטין במפגש עם הצדדים לקראת עריכת ההסכם משום שזו הייתה **"סוגיה משפטית חדשה"**. למרות זאת, לא מצאה עו"ד להציע לצדדים לבחון את הנושא ביחס לנסיבות החיים שלהם והתפתחותם המקצועית, לא מצאה להפנות אותם לאקטואר שישום את נכסי הקריירה שצבר כל אחד אם צבר ויאזנם, בהינתן ששניהם נסעו מהארץ ביחד לאחר שסיימו ביחד תואר ראשון ובחרו ביחד להשלים לימודים. שניהם התפתחו ושניהם הרוויחו שכר דומה (ראה ת/1 הפרטים שמסרו לה הצדדים במפגש ביניהם). לשאלתי איך ידעה לקבוע אם יש או אין במקרה זה מוניטין בר איזון, השיבה העדה שמכיוון שהנתבעת סיפרה לה שהם העתיקו מקום מגורים לצורך לימודי הדוקטורט של התובע, נקטעה התפתחותה המקצועית ולכן **"נראה היה שצריך לבדוק"** (עמ' 21 מול שורות 5 ואילך), אך בפועל הדברים לא נבדקו.

עו"ד הוסיפה לעניין המוניטין: **"יותר נכון מבחינתי להניח ממה שאני זוכרת שגם ל. בפגישה הסכים שנוצר נתק של ט. מישראל ומעיסוקיה למשך תקופה ושהוא גם חושב שיהיה יפה לתמוך בה לאיזו שהיא תקופת הסתגלות"**.

מכאן ניתן ללמוד שעו"ד תפסה ואף הציגה את הדברים לתובע כסוג של **"מזונות משקמים"** וזו כמובן איננה המטרה של רכיב המוניטין במסגרת איזון המשאבים. בודאי בנסיבות תיק זה המצביעות שהשניים התפתחו במקביל והרוויחו שכר דומה אף כי כישוריו של התובע והתחום שבחר לעסוק בו הביאו אותו להישגים גדולים משל הנתבעת.

יש לציין שעל פי ההסכם בני הזוג חזרו ביחד לארה"ב לחיות ביחד למשך שנה עד סיום הלימודים של שניהם (ראה סעיף 5 להסכם).

עוד ראוי לציין שמהעדויות ששמעתי למדתי שבמשך תקופה של כשנתיים משנת 2003 ועד 2005 השניים חיו בנפרד. בעוד התובע המשיך את עיסוקיו ולימודיו בתורכיה הנתבעת בחרה לשוב לארה"ב וכלל לא לישראל. כך גם לאחר שנכרת ההסכם, הנתבעת בחרה לחזור למשך שנה עם התובע למיניסוטה להמשך לימודים וכלל לא לישראל. גם הנתבעת תפסה את סעיף 36 כסוג של **"מזונות"** וסיוע בתשלום שכר דירה (עמ' 30 מול שורות 30 ואילך).

כלומר נושא המוניטין כלל לא נבדק אלא עלה על ידי עו"ד לאור עזיבת הצדדים את הארץ ללימודים בחו"ל ותואר הדוקטורט ב... לו זכה התובע. ראוי להדגיש שעו"ד בעדותה אישרה שהיא איננה יכולה לשלול את האפשרות שהתובע הבין ממה שמסרה לצדדים שבמקרה שלהם קיים רכיב מוניטין ושיש לאזנו בין הצדדים. רוצה לומר שזוהי סוגיה שאיננה טעונה בדיקה (עמ' 23 מול שורות 22 ואילך).

אין ספק שיש בכך הטעיה. אני סבורה שהמידע שנמסר לצדדים לא תאם למצב המשפטי שהיה קיים בעת עריכת ההסכם. התובע (ואני סבורה ששני הצדדים) הוטעו לחשוב שהוא חייב לשלם לנתבעת 15% ממשכורתו למשך 10 שנים רק משום שהיא עזבה את ישראל ונסעה אחריו לחו"ל

ללימודים, מבלי שנבדקו הנסיבות לאשורם וכי עקב אותה טעות שהיא פועל יוצא של אותה הטעיה, התקשר התובע בהסכם ובכלל זה בסעיף 36 שלו. במקרה זה יש ליתן משמעות יתר להתקשרות של התובע בהסכם בשל אותה הטעיה, במיוחד בשל המצוקה הנפשית שבה היה נתון. אינני מקבלת את טענת התובע שהוא זכאי לביטול הסעיף בהסכם בהסתמך על עילת העושק (שבסעיף 18 [לחוק החוזים](#)). אינני סבורה שהוא נוצל על ידי הנתבעת בשל מצבו הנפשי. אני סבורה שגם הנתבעת עצמה הוטעתה בקשר לנושא ה"מוניטין וראתה בסעיף זה שבהסכם מין סוג של מזונות משקמים (ראה עמ' 30 לעדות הנתבעת). מכאן שמצאתי להחיל את סעיף 14(ב) [לחוק החוזים](#).

לאור כל הדברים הללו אני מקבלת את התביעה ומבטלת את סעיף 36 להסכם. יחד עם זאת אני סבורה שאין מקום להשיב לתובע את הכספים שכבר שילם לנתבעת בעיקר בשל השיהוי בהגשת התביעה ממועד אישור ההסכם ולמצער מיום שהחל לשלם על פי אותו סעיף לאחר אותה שנת חיים משותפת במיניסוטה.

אני קובעת איפה שהביטול הוא ממועד הגשת התביעה.

הואיל וקיבלתי את התביעה תשלם הנתבעת הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד בסך 15,000 ₪.

כל פיגור בתשלום החל ממועד פסק הדין ועד התשלום בפועל ישא הפרשי ריבית והצמדה כדין.

ניתן היום, י"ט תמוז תשע"ב, 09 יולי 2012, בהעדר הצדדים.

ד"ר ורדה בן שחר, שופטת

ד"ר ורדה בן שחר 54678313

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)